

Політичне маніпулювання як чинник спотворення соціокомунікативних процесів у демократичному суспільстві

Леся Дорош, Юлія Олійник

Кафедра політології, Національний університет “Львівська політехніка”, УКРАЇНА,
м.Львів, вул.С.Бандери, 12, E-mail: lesua3@yandex.ua

It's considered process of political manipulation and its specials and levels. An attention is paid to the structure of the process of manipulation and it's showed the subject, information, object, and its actions, which are profitable to the subject and caused by the influence of the information. The process of political manipulation treats as the system of levels, which are distorting the communicative processes in democratic society.

Ключові слова – політичне маніпулювання, структура процесу політичного маніпулювання, суб'єкт та об'єкт політичного маніпулювання, інформація.

I. Вступ

Ми живемо в суспільстві, яке з упевненістю можна назвати інформаційним. Історія людства, як відомо, є історією боротьби за владу, панування, отже в контексті нинішньої ситуації влада опиняється в руках тих, хто має реальний доступ до інформації, тому в наші дні дедалі зростає значення індустрії засобів впливу на свідомість. Сьогодні можливість здійснювати маніпулятивний вплив розширилась до меж великих соціальних груп чи організацій, і навіть усього суспільства, що дає можливість стверджувати про спотворення соціокомунікативних процесів в українському суспільстві, що демократизується.

II. Основна частина

Політичне маніпулювання не відбувається в певному вакуумі, на нього впливають різноманітні фактори, які визначають його спрямування, застосовувані методи та прийоми і, відповідно, його ефективність та результативність.

У контексті розгортання маніпулятивного процесу можна виділити два відносно самостійні етапи, які доповнюють та змінюють один одного. Це підготовчий та основний етапи процесу маніпулювання. До функцій першого, підготовчого, етапу належать полегшення сприйняття інформації, яка надходитиме. У процесі його розгортання створюється атмосфера довіри між маніпулятором та аудиторією впливу. Оскільки для полегшення сприйняття інформації необхідне формування сприятливих умов, до завдань маніпулятора на першому етапі належить руйнування у адресата певних психологічних установок, бар'єрів сприйняття, незалежно від того, чи буде цей процес сприйматися як неприємний чи навіть «жахливий». На другому етапі здійснюється привернення уваги і пробудження інтересу до повідомлень на основі некритичного сприйняття і засвоєння аудиторією

одержаної інформації, що дає змогу значно збільшити ефект від впливу інформації та тим самим зменшити її раціональну оцінку. На цьому етапі так само активно використовуються техніки і спеціальні прийоми маніпулювання. Водночас, поділ на ці етапи досить умовний, оскільки основні завдання цих етапів суб'єкт маніпулювання здійснює постійно в процесі маніпулятивного впливу.

Отже, в структурі процесу маніпулювання можна виокремити такі елементи: суб'єкт маніпулювання, інформація, об'єкт маніпулювання і, що дуже важливо, його дії, вигідні суб'єктові та викликані впливом отриманої інформації. Схематично це можна зобразити так:

Суб'єкт впливу → Інформація → Об'єкт впливу → Дії, вигідні суб'єктові.

Проте ця схема не дає змоги побачити, як саме інформація потрапляє до об'єкта впливу і на які підструктури його свідомості справляється маніпулятивний вплив.

Наступна схема враховує ці особливості.

Суб'єкт впливу → Інформація, джерело інформації → Об'єкт впливу → Зміни в емоційно-вольовій сфері об'єкта → Необхідні суб'єктові дії об'єкта.

У процесі маніпулювання створюється відповідний простір взаємодії, і будь-які події, що відбуваються у цьому просторі, кимось ініційовані, організовані, спрямовані та проконтрольовані. В політичному процесі цей простір займає територію всієї країни і може виходити навіть поза її межі. В цьому просторі взаємодій здійснюється цілеспрямований психологічний та інформаційний тиск, який є водночас однією з ознак маніпулювання. Психологічний тиск полягає у здатності „пересилити” аудиторію, підкреслити свої переваги (позиційні, динамічні, ділові, силові, офіційні) і, відповідно, виявляти впевненість в успіху.

Висновок

Як і будь-який процес, політичне маніпулювання має певні особливості, які становлять його психологічну та когнітивну базу. В науковій літературі виділяють психологічні передумови політичного маніпулювання, які можна вважати чинниками спотворення комунікативних процесів у суспільстві. Йдеться про: інерційність людської свідомості, схильність до спрощень, уникнення протиріч; прихильність до певної сформованої моделі світу та певного способу життя; соціологічні передумови (переважання конформізму в людській поведінці).

Література

1. Слободянюк Е. Виборчі технології для „чайників” і не тільки / Е. Слободянюк // Нова політика. – 2000. – №2. – С. 44 – 46.